

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ

ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ МОЛОДІ: ІДЕЇ, ТРАЄКТОРІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ 2026

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875

ББК 74.489.4

П 78

*Рекомендовано до друку вченою радою гуманітарного факультету
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол № 2 від 25 лютого 2026 року)*

Упорядники:

Циганюк Л. І., доктор філософії з музикознавства, доцент, доцент кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та методики музичної освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Качуринець Л. В., кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри вокалу та диригентсько-хорових дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Професійне зростання молоді: ідеї, траєкторії, перспективи : збірник наукових праць студентської молоді / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець. Хмельницький : ХГПА, 2026. Вип. V. 472 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Топорівська Я. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва, декан факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Зарицька А. А. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва факультету культури і мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки

Відповідальність за висвітлений матеріал у публікаціях несуть автори цих публікацій.

©Циганюк Л.І., 2026
©Качуринець Л.В., 2026

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВО

Дмитро Іщенко. Народна пісня як етнокультурний концепт в аспекті сучасної гуманітаристики.....	7
Дарь'я Галагуз. Синергія традицій та інновацій у сучасному мистецькому просторі: педагогічні та виконавські аспекти.....	14
Яна Юрчак. Використання графічної новели для осмислення війни в Україні.....	20
Ірина Глазунова. Унікальність творчої особистості Мирослава Скорика.....	24
Юлія Носаль, Людмила Щур. Фольклорні джерела творчості Володимира Івасюка та їх художньо-естетичне значення.....	29
Діана Хрущ. Антологія сучасної української естради.....	33
Марія Гнатів, Людмила Щур. Сучасні українські гурти в освітньому просторі школи: можливості та перспективи.....	39
Тетяна Січкарь. Сутність поліхудожнього виховання у структурі музично-педагогічної освіти.....	44
Олександра Фоменко. Інтеграція мистецтв як фактор розвитку творчої особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва.....	51
Богдан Кріль, Людмила Щур. Гітара в шкільному музичному просторі як інструмент художнього виконання	57
Катерина Фаїна, Людмила Щур. Українська естрадна пісня як засіб вокального виховання учнів.....	62
Ксенія Драгомир. Музика як міст міжособистісної комунікації для дітей з аутизмом.....	66
Каріна Сніховська, Наталія Мельник. Body percussion як інноваційний інструмент у професійній діяльності фахівця з анімації.....	71
Богдан Шелевей, Михайло Качуринець. Феномен українського балету та педагогіки класичного танцю Тетяни Таякіної.....	78
Дмитро Волох. Еволюція циганського танцю: від етнічної традиції до сценічного мистецтва.....	85
Анастасія Телебан, Наталія Лупак. Сценічний образ в індійському класичному танці: символіка руху та жесту.....	91
Олександра Довгань, Валентина Водяна. Використання принципів театральної драматургії у побудові хореографічного твору.....	96
Маргарита Тімошкіна, Валентина Водяна. Акторська природа танцівника: поєднання хореографічної та театральної виразності.....	103
Олена Стоколоса. Гендерні особливості невербальної комунікації в професійних хореографічних колективах: вплив на педагогічний процес та взаємодію учасників.....	109
Роксолана Виклюк, Людмила Щур. Фестивально-конкурсний рух як інструмент популяризації діяльності хореографічного колективу.....	115
Каріна Боднарчук, Людмила Щур. Вплив балетмейстера-постановника на еволюцію народно-сценічної хореографії.....	119

АКТОРСЬКА ПРИРОДА ТАНЦІВНИКА: ПОЄДНАННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ТА ТЕАТРАЛЬНОЇ ВИРАЗНОСТІ

Маргарита ТИМОШКІНА,

студентка II курсу бакалаврату спеціальності 024 Хореографія

факультету мистецтв

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Валентина ВОДЯНА,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри

педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

У статті розглянуто проблему акторської природи танцівника як важливого чинника формування сценічного образу у хореографічному мистецтві. Проаналізовано особливості поєднання хореографічної та театральної виразності в процесі виконавської інтерпретації. Окреслено роль акторської майстерності у забезпеченні художньої цілісності та смислової насиченості хореографічного твору. Визначено основні засоби акторського самовираження танцівника у сценічній дії. Наголошено на значенні досліджуваної проблематики для сучасної режисерсько-балетмейстерської та педагогічної практики.

Ключові слова: *акторська природа танцівника, акторська майстерність, хореографічна виразність, театральна виразність, сценічний образ, пластична дія.*

Сучасне хореографічне мистецтво характеризується посиленням вимог до художньої виразності, смислової глибини та образної переконливості сценічних постановок. У цьому контексті танцівник постає не лише виконавцем рухів, а активним творцем сценічного образу, носієм емоційного, психологічного та змістового рівнів художньої дії. Акторська природа танцівника стає ключовою

умовою повноцінного втілення хореографічного задуму, оскільки саме через поєднання пластики, внутрішньої дії та переживання забезпечується цілісність і виразність танцювального висловлювання. Актуалізація акторських засад у хореографії зумовлена зближенням танцю з театральними мистецькими практиками, розвитком синтетичних форм сценічного мистецтва та зростанням ролі режисерсько-балетмейстерського мислення. Водночас проблема взаємодії хореографічної й театральної виразності потребує подальшого наукового осмислення та систематизації у професійному й освітньому просторі.

Сучасні наукові дослідження підтверджують, що акторська майстерність у хореографії є важливою складовою художньої виразності танцівника, що має тісний зв'язок із театральними практиками та драматургією руху. Так, у роботі Е. Пелиха та Н. Терещенко аналізуються теоретико-методологічні аспекти акторської майстерності танцівників як засобу розкриття художнього образу, що включає не лише техніку руху, а й внутрішню мотивацію та психологічну виразність (Пелих, Терещенко, 2021).

Л. Іщенко, Н. Головка та О. Головка досліджують трансформацію акторської майстерності в українському народному танці, акцентуючи увагу на поєднанні зовнішньої пластики й емоційної правди, що відповідає сучасним вимогам сценічної виразності (Іщенко, Головка & Головка, 2025). У контексті драматургічного мислення танцю L. Wildshut розглядає драматургію руху та її взаємозв'язок із театральними підходами, підкреслюючи, що танець як форма драматичного висловлювання несе зміст через рух у просторі й часі (Wildshut, 2013).

Стаття І. Герц, О. Мікулінської, Ю. Волкової присвячена акторській майстерності в танці модерн і постмодерн, виявляє, що в сучасній практиці акторські елементи розширюють можливості художнього жесту, імпровізації й експерименту, що є важливим для мультидисциплінарної виразності (Герц, Мікулінська, Волкова, 2025).

Окремі публікації з драматургії танцю наголошують на важливості втілення драматичних процесів у хореографії, що також пов'язано з акторською

експресією тіла та інтеграцією театрального досвіду у хореографічну практику (Spalva, 2016).

Загалом сучасний науковий дискурс підкреслює, що поєднання хореографічної та театральної виразності вимагає комплексного підходу, який враховує не лише технічні рухові навички, а й психологічні, сценографічні та драматургічні аспекти, що забезпечують глибше художнє сприйняття та створення сценічного образу.

Метою статті є теоретичне осмислення акторської природи танцівника як важливої складової сценічної діяльності та визначення ролі хореографічної виразності у формуванні цілісного художнього образу, що поєднує технічну досконалість руху з внутрішнім переживанням і психологічною переконливістю сценічної дії.

Акторська природа танцівника є комплексним явищем, що поєднує психофізичні, емоційно-вольові та творчі характеристики особистості виконавця, які забезпечують здатність до повноцінного сценічного існування в хореографічному образі. На відміну від суто технічного виконання рухів, акторська природа передбачає внутрішню мотивацію дії, усвідомлення змісту кожного пластичного елемента та його підпорядкування загальній художній ідеї твору. Вона формується на перетині хореографічної підготовки, акторського мислення, емоційної чутливості та здатності до перевтілення, що дозволяє танцівникові не лише демонструвати рух, а «проживати» його у сценічному часі.

У сценічній діяльності танцівник виступає водночас як виконавець і як носій художнього образу. Як виконавець, він опановує хореографічний текст, дотримується композиційної структури, ритмічної організації та стилістичних вимог постановки. Однак на рівні художньої інтерпретації танцівник виходить за межі механічного відтворення заданої форми й стає активним учасником творення образу. Через індивідуальну манеру руху, сценічну увагу, внутрішній імпульс і емоційне наповнення він персоналізує хореографічний образ, надаючи йому психологічної глибини та переконливості. Таким чином,

танцівник не лише реалізує задум балетмейстера, а й виступає співторцем сценічної дії.

Важливим аспектом акторської природи танцівника є співвідношення технічної досконалості та внутрішнього переживання. Високий рівень професійної техніки є необхідною умовою сценічної свободи, оскільки дозволяє виконавцеві зосередитися на образному та емоційному наповненні руху, не обмежуючись подоланням фізичних труднощів. Водночас техніка, позбавлена внутрішнього змісту, перетворюється на зовнішню демонстрацію форми, що не забезпечує художньої виразності. Внутрішнє переживання, у свою чергу, надає рухам смислової напруги, логіки та емоційної переконливості, формуючи цілісну сценічну дію. Гармонійне поєднання технічної майстерності з акторським переживанням становить основу акторської природи танцівника та є визначальним чинником успішного втілення хореографічного образу на сцені.

Хореографічна виразність становить фундамент сценічного образу в танці, оскільки саме через рух відбувається художнє осмислення й передача змісту твору. На відміну від вербальних мистецтв, у хореографії пластика тіла є головним носієм інформації, емоції та смислу, що зумовлює особливу роль виразних засобів руху у формуванні сценічної дії.

Пластика руху як засіб художнього висловлювання визначає характер і стилістичну спрямованість хореографічного образу. Кожен рух у танці несе не лише фізичне навантаження, а й смислове значення, що формується через лінію тіла, амплітуду, напрямок, координацію та якість виконання. Пластика дозволяє передати внутрішній стан персонажа, його емоції, настрої і розвиток дії без використання слова. Узгодженість рухів з музичною фразою, логіка пластичного розвитку та образна насиченість рухового матеріалу забезпечують цілісність художнього висловлювання та сприяють створенню переконливого сценічного образу.

Роль пози, жести, темпоритму і динаміки у створенні образу є визначальною для формування образної виразності танцю. Пози фіксує

кульмінаційні моменти руху, акцентує емоційні стани та підкреслює характер персонажа. Жест виконує функцію смислового знака, через який конкретизується намір дії або внутрішній імпульс героя. Темпоритм організовує розвиток сценічної дії у часі, визначає напруження або розрядку, сприяє драматургічній логіці хореографічного твору. Динаміка руху, що виявляється у зміні сили, енергії та інтенсивності, надає танцю емоційної глибини й контрастності, формуючи багатовимірність сценічного образу.

Тіло танцівника як інструмент сценічної дії виступає універсальним засобом художньої комунікації, здатним передавати найтонші відтінки емоцій і смислів. Усвідомлене володіння тілом, його центром, опорністю, балансом і координацією дозволяє танцівникові досягати пластичної свободи та сценічної переконливості. Тіло стає матеріалом для створення образу, а його виразність залежить від рівня технічної підготовки, тілесної пам'яті та здатності до внутрішньої концентрації, що забезпечує органічність сценічної дії.

Театральна виразність у хореографії збагачує танець елементами акторського мистецтва, поглиблює психологічний вимір образу та сприяє цілісному сценічному існуванню танцівника в ролі.

Практичні аспекти розвитку акторської майстерності танцівника включають методи розвитку виразності безпосередньо у хореографічній підготовці. Важливе місце займають пластичні етюди, імпровізація та робота з емоційним станом танцівника, що допомагає йому відчувати і передати різні почуття під час виконання. Акторська майстерність має особливе значення як для сольного, так і для ансамблевого виконання, оскільки саме вона забезпечує глибину образу, взаємодію з партнерами та органічне поєднання техніки з драматургією. Регулярні вправи, спрямовані на розвиток емоційного реагування та пластичної виразності, сприяють формуванню танцівника як повноцінного сценічного артиста.

Значення акторської природи танцівника у сучасній хореографії важко переоцінити, адже саме вона визначає художню цілісність постановки. Крім того, акторська природа танцівника сприяє поглибленню смислового

наповнення хореографічного твору. Через здатність до перевтілення та емоційного переживання виконавець може передати складні психологічні та сюжетні аспекти, зробити твір більш доступним і зрозумілим для аудиторії. Водночас ця виразність дозволяє режисеру і балетмейстеру відтворити авторське бачення, підкреслити ключові моменти постановки та створити багат шаровий сценічний ефект.

Перспективи розвитку акторської майстерності в сучасному танці пов'язані з інтеграцією новітніх освітніх технологій, практик імпрровізації, пластичних експериментів і міждисциплінарних підходів. Сучасний танцівник має поєднувати високу технічну підготовку з глибиною психологічного та емоційного сприйняття, що відкриває нові можливості для створення унікальних сценічних образів. Така синтезована акторсько-хореографічна майстерність стає не лише показником професійності виконавця, а й одним із ключових чинників розвитку сучасної хореографії загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герц, І. І., Мікулінська, О. С., & Волкова, Ю. І. (2025). Акторська майстерність як специфічний інструментарій у танці модерн і постмодерн. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2. 320–325.
2. Іщенко, Л., Головка, Н., & Головка, О. (2025). Трансформація акторської майстерності в українському народному танці. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 87(1), 121–126.
3. Пелих, Е., & Терешенко, Н. (2021). Акторська майстерність танцівників як засіб розкриття художнього образу. *ГРААЛЬ НАУКИ*, (2-3), 646-648.
4. Spalva, R. (2016). Principles of dramaturgy of dance and their usage in the process of studying composition. Society. Integration. Education.. *Proceedings of the International Scientific Conference*, 4, 525-532.
5. Wildshut, L. (2013). An act of rendering: Dance and movement dramaturgy. *Canadian Theatre Review* July, 155(155), 3-5.